

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Kan het nog korter?

Sleeman, A.P.

Publication date

2022

Document Version

Author accepted manuscript

Published in

Taalmysteries

License

Unspecified

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Sleeman, A. P. (2022). Kan het nog korter? In A. Peeters, & P. Sleeman (Eds.), *Taalmysteries: Raadselachtige feiten van grote en kleine talen* (pp. 157-161). Uitgeverij Lias.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Het afkorten van namen is een persoonlijke keuze en kan ook afhangen van de naam. Hoewel *Jelmer* door sommige vrienden wel eens *Jel* genoemd kan worden, zullen er ook vrienden zijn die alleen de niet afgekorte versie gebruiken. *Olivier* kan als *Ol(lie)* afgekort worden, maar *Olivia* zal eerder met *OLIEf* aangesproken worden.

En wat gebeurt er in het Frans? Daarin valt de klemtoon altijd op de laatste lettergreep. Dat zou betekenen dat in het Frans klemtoon geen rol speelt in de vorm van de afkorting. Wat de vorm betreft, kunnen we in het Frans echter precies dezelfde één- of tweelettergreepige afkortingen onderscheiden als in het Nederlands.

De taalkundige Mary-Ellen Scullen heeft aangetoond dat in het Frans éénlettergreepige afkortingen op een medeklinker eindigen en dat tweelettergreepige afkortingen op een klinker of een medeklinker kunnen eindigen. Voorbeelden van het eerste type zijn woorden als *prof* voor *professeur* of *fac* voor *faculté*. De naam *Xavier* kan afgekort worden als *Xav* en *Dominique* kan als *Dom* aangesproken worden. Daar een stomme *e* niet uitgesproken wordt, vallen ook de afkortingen *Luce* voor *Lucie* en *Toine* voor *Antoine* onder dit type.

Een tweelettergreepige afkorting die eindigt op een klinker is bijvoorbeeld *sensa* voor *sensationnel*. Je kunt je vrienden voorstellen om naar de *ciné* (voor *cinéma*) te gaan en na afloop een *coca* (voor *coca-cola*) of een *calva* (voor *calvados*) te drinken. *Dominique* kan in plaats van *Dom* ook *Domi* genoemd worden. Veel woorden van dit type eindigen op een *-o*: het woord *adolescent* ‘ tiener ’ kan afgekort worden als *ado*. *Véronique* kan zich wel *Véro* horen noemen.

Ook zogenoemde ‘reduplicaties’ van woorddelen kunnen woorden van twee lettergrepen opleveren. De term *dodo* (reduplicatie van een deel van het werkwoord *dormir* ‘slapen’) is een voorbeeld van het tweede type. Fans van de Franse zanger Julien Clerc noemen hun idool *Juju*. Tot deze tweede categorie kunnen ook de woorden behoren die afgekort zijn en vervolgens uitgebreid zijn met een *-o*. Franse scholieren zeggen niet *dictionnaire* ‘woordenboek’, maar *dico*.

Een voorbeeld van het derde type, tweelettergreepig en eindigend op een medeklinker, is het woord *abrèv*, dat een *afko* (afkorting) is van het Franse woord *abréviation*, dat ‘afkorting’ betekent. Het woord *manifestation* ‘demonstratie’ wordt afgekort als *manif*. *Dominique* kan niet alleen *Dom* of *Domi* genoemd worden, maar, met een reduplicatie, ook *Ninique* (waarbij *k* de laatste klank van het woord is).

Volgens de onderzoekster Elke Ronneberger-Sibold zijn in het Frans tweelettergreepige afkortingen die op een klinker eindigen het meest voorkomende type, waaronder de frequente vormen die op *-o* eindigen. Op de tweede plaats volgen de éénlettergreepige woorden die op een medeklinker eindigen. Net als in het Nederlands is een éénlettergreepige afkorting die op een klinker eindigt (zoals *pro* voor *professionnel* of *psy* voor *psychiatre*) een uitzondering in het Frans. Volgens Mary-Ellen Scullen ‘compenseert’ de dubbele medeklinker aan het begin het ontbreken van de medeklinker aan het eind. Dat betekent dat ook in het Frans het ‘kortst mogelijke woord’ uit minimaal één lettergreep bestaat die op een medeklinker eindigt.

De vraag *Hoe kort kunnen woorden zijn?* lijkt dus beantwoord te zijn, althans voor het Nederlands en het Frans. U kunt nagaan of dit werkelijk het geval is.

Referenties

- Hamans, C. 2012. From prof to provo: some observations on Dutch clippings. In B. Botma, R. Noske (eds.), *Phonological Explorations: Empirical, theoretical and diachronic issues* (Linguistische Arbeiten 548), pp. 25-40. Berlin/Boston: Walter de Gruyter.
- Ronneberger-Sibold, E. 1996. Preferred sound shapes of new roots: On some phonotactic and prosodic properties of shortenings in German and French. In B. Hurch, R.A. Rhodes (eds.), *Natural Phonology: The state of the art*, pp. 261-295. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Scullen, M.-E. 1997. *French Prosodic Morphology: A unified account*. Bloomington: I.U.L.C.
- Vijver, R. van de. 1997. The duress of stress: On Dutch clippings. In J. Coerts, H. de Hoop (eds.), *Linguistics in the Netherlands 1997*, 219-230.